

İNANÇ

DENİZLİ HALKEVİ DERGİSİ

Cilt : 5

Haziran — 1941

SAYI : 52

İmtiyaz Sahibi
HULÜSİ ORAL

Yayın ve Yazı İşleri Müdürü
Tahsin Saygunışık

İçimizde ateş, Başımızda taç

Tahsin Saygunışık

Özleyiş [Şiir]

Necdet Şenel

Bir Anma

Tahir Hayrettin Tolga

Zilede Sünnet

Cahit Öztelli

Keder [Şiir]

Tahsin Saygunışık

Gelin Hamamı

Ali Ulvi Darıveranlı

Eski Bir Hikâye

M. Gökgöz

Mazi [Şiir]

Tahsin Saygunışık

Ruhumla Yaşadığım Dünya [Şiir]

Necdet Şenel

Friky Baş Piskoposları

Hilmi Ersan

İNANÇ

DENİZLİ HALKEVİ DERGİSİ

CİLT : 5

Haziran — 1941

SAYI : 52

İmtiyaz Sahibi
HULÜSİ ORAL

Yayın ve Yazı İşleri Müdürü
Tahsin Saygunışık

Musahabeler

İÇİMİZDE ATEŞ, BAŞIMIZDA TAÇ

Tahsin Saygunışık

Samsunu bir daha hatırladık. Bu hatıramızın çevresinde o kadar çok şeyler var ki ; ihtilâl, inkilâp, imar, bütünlük. . . Ve herşeyin üstünde küriyyetimiz . .

Bilmem neden, inkilâplarımızda ve onları anışlarımızda, nihayet muayyen bir gün olarak kabul ettiğimiz şeref ve üzüntü geçmişlerimizin birleştirilişinde derin, orijinal taraflar var. Tayyare ve zafer bayramı, Çocuk ve Hakimiyyet bayramı, 19 Mayıs spor ve gençlik bayramı . .

Çocukla ileri inkilâbı, zaferle, zafer imkânı kuvveti, gençlikle hürriyetin varlığını bir arada andığımız günler.. Bunlarda derin görüşle birlikte, muhkem ve en isabetli bir yapma kudreti görmemek imkânı var'mıdır ?..

İhtilâlimizin başlangıcı olan 19 Mayısla, inkilâbı etten ve kemikten; et ve kemik içinde, onu temsil eden temiz ve gelişkin idealle, kendini, yaratan arasında muvazeneli ve mazbut ahengi gösteren dirilik ve körpelik ..

Her mevsimimiz bir tatlı anış, her ayımız bahtlı bir günün yadı ile beraberdir. Geriye baktığımız zaman hatırladı.

5037941
1941, 52

OZLEYİŞ

*Bana bütün baharı getiren imkân,
Rüya gibi gülüşle değişen iklim;
Ben ki, gördüğüm andan, seni sevgilim
Daha çok seviyorum, görmediğim an..*

*Gözlerimle içtiğim, güzellik yarım;
İsterim ruhumla yükselmek yerden,
Daha güzel, erdiğim hakikatlerden;
Ruhumla özliyerek yaşadıklarım..*

Necdet Şenel

ğımız tatlılıkların sonsuzluğu, ileriye döndüğümüzde, geleceklerin hayallere bürülü ümitleri ve ihtişamları ile seviniyoruz.

Birini anar ve içimizde yaşatırken, diğerini renkten ve ıktan bir tablo halinde başımızın tacı yaparak en kıymetli kösemize asıyoruz ? Büyüklüklerin kıymetleriyle içimiz de, gözlerimiz de doludur.. Velhasıl büyüklere ve büyüklüklere doymuş bir milletiz. Aç kalmıyacak tarafımız, tarihimizin bizi doyurduğu taraftır.

Yapılanları benimsemiş ve yapılanların arasında kendi çatısı da bulunan gençliğe ; yaratılanları görmek; kendini bilmek imkânları çoktan verilmiştir. Kutlu günleri, diğer şeref günleriyle elele vererek yaşatmak; bizim günlerimizin en özlü vasfıdır.

Dünyanın hiçbir milleti, seneleri, arkasında yüksüz, ayağında ağırlıksız olarak bizim gibi, sürüyüp götürmemiştir.

19 Mayıs .. Samsun, ihtilâl ve inkılâplar dünyası, onunla büyüyen gençlik .. İçimizde yaşayan Ata'yla, daha dün başımızın üstündeki şeref yerine yükselltiğimiz İnönü..

Biz, büyüklere ve büyüklüklere doymuş bir milletiz .. Aç kalmıyacak tarafımız , tarihimizin bizi bol bol doyurduğu taraftır.

Bir Anma

Millî Şef Büyük İsmâ'ân fotoğrafı ihtiram yerine konduğu gün, Tahir Hayrettin Tolga tarafından söylenmiştir.

Saygıdeğer Arkadaşlar,

Bugün mutlu bir toplantımız var. Bunu bize bahşeden Büyüğümüz, Şefimiz karşısında, her gün çetin mücadelelerle geçirilen İnkılâbımız'ı, hâtıralarımız hiç şüphesiz ki andı. Müsaadenizle, bu anışı, huzurunuzda dile getirmek istiyorum.

Arkadaşlar,

Türk İnkılâbı, bir ihtilâldir. Başlayışı, beslenişi, yürüyüşü ve oluşu, hep bu ihtilâl kelimesiyle ifade edilebilir. Dilimizde inkılâp ve ihtilâl kelimelerinin ayrı mânaları vardır. Revolution'un aksülâmel ve devirme mânası "ihtilâl,, ile, yeni yaratma mânası da "inkılâp,, ile anlatılıyor. Fakat 1919 da başlayan yeni tarihimizi tetkik ederken görüyoruz ki, devirme ve yeni yaratma daima beraber olmuştur; yani "revolution,, eksiksizdir.

Bir gün : "— Kafamda öyle şeyler var ki, bunlar tahakkuk ettiği zaman, bütün dünya hayret edecektir, ,, diyen Büyük Adam, yalnız bir idealist gibi konuşmamış, bu sözleriyle, bizim bugünkü müşahademizin, hem de bu muazzam hadiseler tezahüründen çok evvel, ilk tesbitini de yapmış oluyordu.

Türk İnkılâbı'nın tekvininde üç unsur görüyoruz : Millet, hadiseler, ve şef.

Millet, asırlardan beri çektiği ıstıraplar ve musibetlerle maddeten takatsiz, yoksul; fakat manen, millî karakterinin bütün icaplarıyla m ü h e y y a ve m ü d r i k bir devresine ulaşmıştı.

Hadiseler, asırlardan beri yuvarlana yuvarlana büyüyen bir çığ olmuş, iç ve dış tazyiklerin en son ve en öldürücü

mahiyeti ile, milletin manevî bünyesindeki, şuuraltındaki idrak ve hazırlığı ateşleme dakikasına gelmişti.

Şef ise, yalnız Türk büyüklerinde, hattâ yalnız kendisinde görülen bütün üstün vasıflarıyla, dehasını millet, hizmetine, millet emrine vermişti,

Cemiyet hadiselerini, ister determinist tefekküre, ister bunun aksi veya başka türlü olanlara göre tahlil edelim ; Türk İnkılâbı'nda, bütün tefekkür zümreleri, kendi nazariye ve tarzlarına misal bulabilirler. Çünkü gördüğümüz bu üç unsrun üçü de birer realite olduğu gibi, bunların teşkil ettikleri yekparelik manzarası da, dünya ve tarih hadiseleri arasında, realitelerin en kuvvetlisini temsil eder.

Ohalde, bize öyle geliyor ki, Türk İnkılâbı'nda hangi nazariyelerin müessir olduğunu değil, Türk İnkılâbı'nın ilim ve ide âlemine hangi yeniyi verdiğini aramak lâzımdır. Şimdi temas etmiş olduğumuz bu nazariye kavgasını, ihtilâlin ilk adımlarında, Birinci Büyük Millet Meclisi'nde de görmüştük. O zaman sorulan : " — Biz kime benziyoruz ? „ sualine Şef : " — Biz, bize benziyoruz.. „ demekle, zaman ve hadiselerin icaplarını gözetmek ve korumak endişesini değil, İnkılâbımız'ın bir örneği bulunmadığını, hazır ve basmakalıp fikirlerin esiri ve kopyesi olmadığımızı, Türk İnkılâbı'na hâs kat'iyet ve sarahatle ifade etmişti.

Arkadaşlar, 1919 a kadar, yeni fikirler üzerine kurulmuş iki büyük ihtilâl biliyoruz : Fransız İhtilâli, Rus İhtilâli. Her ikisinin de yaptıkları, kendilerinden evvel yetişmiş mütefekkirlerin hazırladığı nazariyelerin tahakkukuna çalışmaktır. Fikirlerle hadiseler ve neticeler, hiçbir zaman birbirine uygun çıkmamakla beraber, bu iki ihtilâli küçük ve mühimsenmiyecek birer mesele telâkki etmiyoruz. Ancak, Türk İhtilâli ile karşılaştırıldıkları zaman, bizim için, bizim hususiyetimizi tebarüz ettirmekten başka bir kıymetleri yoktur.

Filhakika Kemalist İhtilâli'nde ne gaye, ne de tekevvün tarzı bakımından bunlarla bir benzerlik yoktur. Fransız ih-

tilâlinin hürriyet ve müsavat gayeleri ile Rus ihtilâli'nin proletarya ideali bizde görülmemiştir. Kemalizmin ideali, gerçi hürriyet kelimesiyle de ifade edilebilir; fakat bu hürriyet, çok geniş ve çok başka mânadadır: Müstevli bir âlem karşısında istiklâl kelimesiyle ifade ettiğimiz millet hürriyeti, geriletici ve körletici bir zincirler âlemi karşısında da inkılâp kelimesiyle ifade edegeldiğimiz manevî hayat hürriyeti mefhumları Fransız İhtilâli'ndeki dar siyasî hürriyet mefhumundan ayrıldığımızı gösterir. Biz siyasî hürriyeti, " Yaşasın Hürriyet! „ nağralarıyla 1908 de istemiştik. Fakat bunun fikir, vicdan, manevî hayat hürriyetini temin edip etmeyeceğini ne düşünmüş, ne de böyle bir hürriyetten bahse iktidarımız olabileceğini hatırlamıştık. Yalnız tekfir korkusu değil, teşhil korkusu da bizi bağlamıştı. Çünkü mütefekkirlerimiz bile ya Şarktan gelen fikriyata, yahut Garp'ten gelen ve bizi garp hayranlığı şeklindeki başka türlü miskin bir manzaraya yuvarlayan fikriyata esirdiler. Kemalist ihtilâle kadar konuşanlarımız, ya "İmamı Âzam diyor ki.. „ yehut ta: Güstav Löbon diyor ki.. „ gibi tekerlemelerden başka bir şey söyleyemiyorlar, ve binaenaleyh hiçbir fikir hürriyetine sahip olmadığımızı halleriyle de, kaalleriyle de tesbit etmiş oluyorlardı. Kemalizmdeki büyük hürriyet bu rüsum uleması kafasıyla mı temin edilecekti?

Arkadaşlar, İnkılâbımız'ın tekevvün tarzına baktığımız zamanda başkalarından ayrı bir yürüyüş ve oluş müşahade ediyoruz. Türk İnkılâbında ilk dakikadanberi ihtiyaç, fikir, hareket ve tesbit daima beraber görülmektedir.

Türk İnkılâbı'nın realist vasfı işte bu başkalıkların izahında vardığımız bir neticedir. Ve kurulan ideoloji ile birlikte bütün inkılâp hareketlerimiz, bu vasfın içindedir.

İdeolojimizin altı prensibi, (cümhuriyetçilik, milliyetçilik halkçılık, devletçilik, lâiklik, inkılâpçılık) öyle bir bütündür. ki, yalnız Türk Milleti'nin maddî ve manevî bünyesine yakışacak bir kıvamda ve imtizaftadır. Filhakika bu altı prensibimizin hiçbirisi, bizim millî bünyemizle taaruz teşkil etmediği gibi, bunları ifade eden kelimelerle başka yerlerde

ve başka ideolijiler için kastedilen mânalar da bizim mânalarımızdan büsbütün ayırdır.

Ve bunların hepsi, Türk ihtilâlinin gayelerini tahakkuk ettirmek, ve sonra, bu gayelerin peşinde varılan neticelerden bir daha geri dönmek için zaruridir.

Arkadaşlar, şimdi bir de İnkılâbımızın ayarını gözden geçirelim: Dış ve iç münasebetlerimizde tek düsturumuz Türk Milleti'nin ve vatandaşımızın yaradılış ve varlığının iktizasınca hayat nimetini temin.. Bu ayarı bozan her şey, her fikir, her hareket Türk İnkılâbının düşmanıdır.

Bugünkü manzaramız, bu ayarın buzulmadığını, hattâ bozulmayacağını da anlatıyor. Dünyanın en keskin bir cidalı ortasında dosta düşmana karşı hiçbir eksiksiz olarak takındığımız tavur, bize aynı zamanda ayarımızın bir kuvvet kaynağı olduğunu da göstermektedir.

Fakat Türk İnkılâbı'nın ve bunun içinde beslene beslene gelişen yeni millî merhalemizin geçirdiği imtihanlardan sonuncusuna gelmiş te değiliz. Bizim bu idrakimiz, lâzımdır. ve zaruridir; çünkü varlığımız ve bu merhaleyi elde etmek için döktüğümüz kanlar ve harcadığımız emekler, bizden ancak ve ancak uyanıklık beklemektedir.

Arkadaşlar, bütün dünyanın bildiği bir hakikat olmakla beraber, her zaman hatırlama ve tekrarlama borcunu taşıdığımız bir noktaya gelelim:

Bizim 1919 da başlayan bu yorucu, fakat bir manzaraya kavuşturucu yolculuğumuzda İLK ADIMI ATANIMIZ'ın hasretiyle yanıyoruz amma, O'nun elele tutunarak, yarları, uçurumları, mesafeleri beraber aştığı en yakın arkadaşı, bizi terketmemiştir. Ve bu günkü sevincimiz, bu BÜYÜĞÜMÜZ bize iltifatlı bir hâtıra verdiği içindir de.

Bu sevincimizin ortasında, B ü y ü k İnönü'nün bu millete verdiklerini anmak ise, çamsakızı çoban armağanı kabilinden de olsa, Türk Milleti'ne hâs bir borç ödeme olur.

Arkadaşlar, İnönü'ye çizceğimiz portrede, O'nun değerli ve galip bir kumandan, askeri tabiyeciliğine üstün

veya lâakal denk ehliyetle bik hariciye vekili, büyük küçük bütün davalar karşısında vukuf ve maharetini hiçbir zaman kaybetmemiş bir başvekil, Kurtuluş tarihimizin bütün tohumlarını gürbüzleştirerek ekmesini ve gene gürbüz mahsuller almasını bilen bir İnkılâpçı, inkılâbımız'ın fikriyatını tesiste en isabetli ve bunları söz ve yazı ile de müdafaada en kadir bir mütefekkir, davaların en asilinde saç ağartan bir mücadeleci, ve nihayet, karakterinin hiçbir noktasında yarının tenkidi için bir endişe kırışığı bile taşımayan temiz bir insan.. çizgileri hazırdır. Tarih, bu çizgilerden öyle bir ifade yaratacaktır ki, gelecek nesiller, yeni bir mukaddes kitabın karşısında imiş gibi huşu içinde kalacaklardır.

Kızması ve küsmesi icap eden zamanlarında bile, şahsî ihtirasını değil, şahsî endişesini de görmediğimiz bu B ü y ü k T ü r k, bu günlerin (dikkati) ortasında da neşesini kaybetmemekle bize, kendine ve hakikatımıza ne kadar güvendiğini her zaman, her fırsatta göstermektedir.

O'na, dünyada mal, insan namına hiçbir desteği kalmadığı zaman bile: " — Sen sağol! „ diye sarılan analardan, dünyanın en yakın tehlikeleri karşısında bile O'nun beşuş ve beşaretli yüzünde huzur bulan babalara kadar, bu vatan da minnetini kazanmadığı adam var mı? Böyle bir nankör, muhakkak Türk değildir, soysuzdur.

Arkadaşlar, her zaman olduğu gibi, bu anısta da muktedirimizin hangi fikirler olduğunu, O'nu dinlemekle tekrar anıyalım.

(Bundan sonra Büyük İnönü'nün nutuklarından seçilmiş kısımlar okundu)

ZİLEDE SÜNNET

^P
TOKLOR :

Cahit Öztelli

Beş yaşından aşağı ve on yaşından fazla beklenmeden sünnet edilir; pazartesi, perşembe günleri kuşluk vakti yapılır. Okuyucu vasıtası ile çağırılan davetliler hamamda toplanır, yıkanır. Çocuk merasimsiz ve yürüyerek hamama gider. Hamamdan çıkma vakti, evden saz takımı veya davul, zurna çalarak alayı almağa gider; çocuk giyinirken de icra-yi ahenk ederler.

Hamamdan çıkınca, renkli bezlerle ve saçları altın gümüş paralarla süslenmiş gümüş eğerli bir ata bindirilir; çocuk attı duramayacak kadar küçük olursa, bir genç biner ve kucasına alır.

Atın önünde, çocuğun dedesi veya babası kirvası bulunur; daha evvel babası yakın akrabalarından birine (Çocuğumun kirvası) ol der; Kirva sünnet merasimi bitinceye kadar Çocuğun yanında bulunur, artık kirva bir akrabadan farksızdır; nikâh düşmediğinden birbirleri arasında kız alıp verilmez.

Çocuğun boynuna beşibiryerdelere asılır, fesinin etrafı gazi (x) altınları ile süslenir. En önde saz olduğu halde bütün davetlilerle birlikte hareket edilir; yolların en uzununu tercih edilerek eve gelinir. Yolda bir kahvenin önünden geçerken kahveciler alayın önünü geçerek desti ile su dökerler, bahşış alırlar. Bu hareket uğur sayılır. Evin kapısının önü çoluk çocukla, fakir fukara ile dolmuştur, bunlara para dağıtılır.

Yatak odasında sünnetçi çocuğun önüne gelir, kirva da arkadan koltuk altlarından tutarak; orada hazır bulunan baba ve yakın hısım akrabalarına hitaben: — Ey filan! oğluma ne bağışlıyorsun, onlar da şerefleri ile mütenasip gayri menkul emvallerinden birer hisse bağışlarlar; bunlar artık

KEDER

*Hülya hududumuzda uçmaz kuşlar,
Yoktur haz konağımızda tek yolcu..
Ölüdür bu anda dünya, ve sular;
İçinde olduğumuz sonsuz duygu..*

*Vermez serinlik bize dagağını,
Sönmüş semamızın yıldızları da.
Güneş; kapkara bir perde dışında
Göstermez kafamızın toprağını..*

*Tarlamız sarı başaklarla yanmada,
Yolumuz süslü değildir o zaman..
Fecri bilmeyiz böyle zamanlarda;
Guruplar silinmistir ufkumuzdan.*

Tahsin SAYGUNİŞİK

çocuğun tapulu malıdır, varisler bunu isteyemezler.

Sünnetçi işini bitirdikten sonra süslenmiş olan yatağa yatırılır. İkinci vakti, davetlilere yemek ikram edilir; yemekten sonra mevlüt okutturulur.

Gelenler, oğün hediye getirmeyip ertesi gün zevceleri ile gönderirler; en büyük hediye kirva verir. Bu hediyeler bakır kablara, altın gümüş tezyinat gibi şeyler olup yiyecek hediye girmez

— Folklor —

GELİN HAMAMI

Ali Ulvi Darıverenli

Denizli düğünlerinin hususiyetlerinden biri — gelin hamamı—dır. Gelin hamamı, düğün haftası içinde, gelinin alayla hamama gitmesi demektir. Sekiz on yıl önceye kadar devam edegelen bu âdetin yapılışı şöyledir:

„Düğünün perşembe günü yapıldığı zamanlarda; (* 1) bir hafta evvelki çarşamba (* 2) helvası çıkar, dört gün sonra hamamı olurdu. Hamam, gelin evine yakın hamamlardan biri, çok defa şimdiki —Evkaf Hamamı— adını taşıyan ‘‘ Şehir Hamamı’’ oğlanevi tarafından kiralanır. O gün sabah-tan akşama kadar hamam; düğün sahibinin emrindedir. Harıçten müşteri alınmaz. Hamama gitmek için gerek oğlan, gerek kızı ve tarafından komşu, hısımlar, akrabalar, eşdostlarına, gelin hamamına buyurun diye okuyucu gönderilir. Kız tarafı, komşu ve hısımlarına birer kalıp ta sabun gönderir. Sabahtan itibaren komşular hamama gitmeğe başlarlar. Öğleye doğru, oğlan tarafından kızı ve gönderilen bir, iki veya üç paytona; gelin ve akrabaları, gelinin arkadaşları biner. Gelinin bindiği arabanın hayvanlarının başlarına çevre bağlanır. Arabacının yanında yedi sekiz yaşlarında bir kız çocuğu, gelinin dival bir bohça içine konmuş hamam takımlarını taşır. Bir iki saat hamamın dış salonunda (Destinbek) (* 3) zilli maşalarla ahenk yapılır, gelin eğlendirilir. Gelin, önünde oynayanlara para saçır. Türküler söylenir ve öğle yemeği de hamamda yenir.

Güvey, oraya güveç göndermiştir. Gelin hamama gireceği sırada soyunur, hamam peştemalını geyinir, onun üzerine

(* 1) — Şimdi me'mur olanlara Cumartesi; olmıyanlar perşembe günü yapılmaktadır.

(* 2) — Gelin Helvası hakkındaki âdeti gelecek defa yazacağım.

(* 3) — Darbuka dediğimiz şey.

ipekli fıtta, omuzlarına da yine başka renk bir fıtta; başına dival bir bohça örtünür.

Dışta ve orta yerdeki havuz etrafında üç defa şarkılarla döndükten sonra ayağında tirşeli, sırmalı nalınlar olduğu halde hamamın içine girer. Göbek taşı etrafında türkülerle dolaştırılır, kurna başına oturtulup hamamın natırı (4) tarafından yıkanır. Bunun için natıra ayrıca bahşiş verilir.

Hamamın içinde çocuk bağırma ve izdihamdan bunalan gelin dışarı çıkarılır, bir müddet istirahat eder. İkinciye kadar âhenk devam eder.

Gelini getiren araba, dışarda beklemektedir. Arabacı bir an evvel gitmek isterse de kadınlar bir türlü hazırlanıp arabalara binemezler, bir gürültüdür gider. Kimi bohçasını bağlamakta, kimi kaybolan eşyasını aramaktadır. Bir telâş içinde akşama doğru eve dönülür. Akşam yemeğinden sonra eğlenceler tertip edilir. Gece gelinin ellerine; ayaklarına kına yakılır. Ve kına gecesi bu günden başlar, üç gece devam eder. Bu da ayrı bir merasimdir.

Gelinin ellerine kına yakıldığı sırada avucuna bir altın yapıştırırlar. Ertesi gün bu altını, kınayı yakan kadın, sargıları çıkarırken alır, altın onun olur.

Tasarruf devrinde bulunduğumuz şu yıllarda bu masraf ve günün üzüntüsü, on yıla yakın bir zamandanberi bu âdet Denizli merkezinden kaldırılmış ise de yakın köylerde el'an devam edegelmektedir. Fakat sabahtan akşama kadar devam etmez.

Gelin hamamı oğlan evine hiç olmazsa onbeş—yirmi liraya mal olurdu. Bu para şimdi çok daha lüzumlu yerlere sarfedilmektedir.

(* 4) — Kadın Tellek.

Gençler sayfası :

ESKİ BİR HİKÂYE

M. Gökçöz

Yazın yakıcı güneşi Süllerin iki dağ arasında kalan küçük ovasında, aylardanberi kurulmuş olan rengârenk yörük çadırlarını aydınlatıyor, parlatıyordu.

O civardeki yörükler, hiç kimseye yük olmadan, sakin bir hayat geçiriyorlardı.

Ondört—onbeş yaşlarında, güzel bir yörük çocuğu, Hüseyin ağa pınarı denilen suyun başındaki ağacın dalına oturmuş, sazı ile neşe uyandıran bir parça çalıyordu. Hemen yanbaşında bulunan küçük kız kardeşi, başını ağacın göğdesine dayamış, zarif sesiyle kardeşine iştirak ediyordu.

Onlar, musikiye nekadar dalmışlardı ki, etraflarında olup bitenleri görmüyorlardı.

Halbuki, çadırdaki yörükler telâş içinde, kıvranıp duruyorlardı.

Aydın şehrinden gelen ihtiyar bir yörük, bütün halkı başına toplamış, heyecanla bir şeyler anlatıyor, dinliyenler sağa sola sallanarak, kızıp söyleniyorlardı.

— Ali biz de şu ihtiyarın söylediklerini dinliyelim !

Küçük kız toplantıyı görünce kardeşine böyle söylemişti.

— Peki Ayşe !

— Ali ağaçtan indi, kardeşiyle beraber koşarak çadırların yanına gittiler.

İhtiyar, hiddetli hiddetli şunları söylüyordu :

— Evet Süller, belediye reisi Osman bizi bu ovalardan koğmağa karar vermiş.

— Ya kulübelerimiz ne olacağız !

— Artık onları yıkmak lâzım.

— Cennete çevirmek için çalıştığımız bu topraklar, çok sevdiğimiz bu yerler, dağlar, taşlar, ölen iki kardeşimizin mezarları; bunlar ne olacak ?

— Söyledim ya; buradan gideceğiz. Herşeyimiz mahvolacak.

Ayşe nemli gözleriyle söze karıştı :

— Süller belediye reisi bizden ne fenalık görmüş ki bunu yapıyor ?

— Biz onun köyünün arazisi civarında oturuyormuşuz. Hayvanlarımızın çokluğu, onu sıkıyormuş. Üzülüyor, zayıflayormuş. Halbuki aksi; O fena adam bizim şu mes'ud hayatımızı kıskanıyor. Zavallı yavrum, bu güzel diyarı bırakıp gideceğiz.

İhtiyar yörük, Ayşenin göz yaşlarını silerek ilâve etti :

— Çabuk hazırlanalım. Osman biraz sonra adamlarıyla gelecek

Hazırlık derhal boşaldı. O sırada Osman da adamlarıyla gelmişti. Çadırların kenarında merkebinden indi ve: "Pis yörükler, buradan gidiniz. Bütün arazimizi siz mahvettiniz,, Diye bağırmağa baâlşdı.

Ayşe çadırını toplamak için yoldan geçerken, bu hain Osmana dik dik baktı. Bu bakış Osmanı âdeta çıldırtmıştı. Birden bağırıldı. Sonra deyneğini havaya kaldırdı. Fakat indirmede. Ali pek küçük olmasına rağmen kuvvetli idi. Osmanın bildiğini kavrayıvermişti.

— Kız kardeşime vurursanız sizi şuracıkta öldürürüm! Osman bey büsbütün kızdı. Adamlarına şu emri verdi :

— Yakalayın şu küçük caniyi !

Bütün yörükler, işlerini bırakmış, Osmanın etrafını sarıyorlardı. Osmanın adamları da üzerlerine geliyorlardı. Ayşe osmana yalvardı:

— Kardeşimi affediniz, büyük beyim.

Osman, küçük kıza ayağıyla bir tekme vurdu.

Defolbu radan dedi.

İri yarı adamlar, zavallı Aliyi kısıvrak yakaladılar,

bağırta çağırta Osmanın köyüne götürdüler.

Ali, Osmanın köyüne götürülmüş, hapsedilmişti. Yörükler, çadırlarını topladılar eşyalarını sardılar. Akşam olmuştı. Sabahleyin, şafakla hep birlikte yola çıkacaklardı.

Ayşenin göz yaşları hiç dinmeyordu. O, mütemadiyen kardeşini düşünüyor, onu kurtarmak için çare arıyordu. İhtiyar yörükler, Ayşeye artık kardeşini unutmasını söylemişlerdi.

— Osman, bundan iki sene evvel gene bir yörüğü böyle köyüne götürmüş, orada hapsetmişti, o bir daha yanımıza dönemedi: Artık Aliyi bekleme. O, güzel topraklarımızın son kurbanı oldu. Diyorlardı.

Gece fırtınalı idi : bututlar arasından sıyrılan ay, ovada eşyalarının arasında barınmağa çalışan yörük gruplarını aydınlatıyordu. Herkes uyuyordu. Yanbız Ayşe uyanıktı. Yaşlı gözleri birden parladı. Fevkalâde bir karar vermişti. Buradan kaçacak, Süllere gidecek, Rüştü beye çıkacak, kardeşinin affedilmesini isteyecekti.

Rüştü beyin de benim gibi bir kızı var. Onu görsem, babasına rica eder, kardeşimi kurtarır diye söyleniyordu.

Rüştü beyin kızıyla, onbeş gün evvel, Süllere büyük annesile yoğurt satmaya gittiğinde, tanışmıştı. Ondan çok memnundu.

Bulunduğu yerden yavaşça kalktı. Yerlerde yatan yörüklerin üzerinden atlıyarak, gürültü yapmadan oradan uzaklaştı. Kendi atlarından birisine binerek, tek başına Süllerin yolunu tuttu. Sabahleyin yola çıkmak üzere kalkan yörükler, Ayşenin de kurbanlar arasına karıştığını zannetmişlerdi.

Ayşe, iki saatta Süllere gelebilmişti. Yolda birisine, Rüştü beyin evini sorunca, ona garip garip baktı. Hele Rüştü beyi görmek istiyorum deyince; etrafındakiler şaşırdılar. Rüştü bey, oldukça tanınmış bir kimse idi. Bu küçük kız Rüştü beyi ne yapacak diyorlardı?

Ayşe, Rüştü beyin evini öğrenince bir kolayını bulup, küçük vücudile Rüştü beyin evine girdi.

Daha sabahleyin yeni kalkmış ve tuvaletini yapmak için

hazırlanan ahababı Medinenin yanına girdi. O' sevimli yüzüyle Medineyi derhal ilgilendirdi. Başından geçenleri anlattı. Kardeşinin kurtarılmasını isterdi, yalvardı, ağladı.

Medine, ahababı Ayşeye çok acımış, kardeşini kurtaracağına söz kesmişti.

Doğruca babasının yanına giderek her şeyi anlattı. Rüştü B. böyle bir iş yaparsa, Osmanı darıltacağını söyledi. Fakat kızının ağlamaları, ricaları üzerine söz verdi. Bir gün Osman beyi evine davet etti. Alinin serbest bırakılmasını istedi. Osman buna fena halde kızdı. Fakat Rüştü bey ısrar edince bir şey yapamadı. Aliyi getirmeği kabul etti.

Akşam, Rüştü bey bütün küyün büyük adamlarını davet etti. Bu akşam, Rüştü beyin evinde büyük bir şenlik olacaktı. Nihayet yemekler yendi, kahveler içildi. Artık şenlik başlamıştı. Şarkılar söyleniyor, kemanlar çalınıyor, sazlar şen parçalar çalarak davetlileri eğlendiriyordu. Osmanın adamları da Rüştü beyin emri üzerine Aliyi kardeşinin yanında serbes bırakmışlardı. Bu şenlikte Rüştünün yörük tebaası adına onlar da iştirak ediyorlardı.

Salonda, bütün çalgılar susmuştu. Ayşe ve Ali, elele davetlilerin huzuruna çıktılar. Ali, sazının akordunu yaptı ve en güzel parçalarından bir yörük havası çalmağa başladı. Ayşe de, zarif sesiyle ona rafakat ediyor, elinden geldiği kadar güzel söylemeğe çalışıyordu. Osman beyle Rüştü bey, bütün davetliler, bu küçük musikişinasları hayranlıkla dinlediler. Sonra hep birden kendilerini alkışladılar. Zalim Osman bey, oturduğu yerden kalkarak, Ali ve Ayşenin yanlarına yaklaştı:

Evlâtlarım, beni af edin. Allahımdan da af dileyorum. Ben fena bir adamdım. Şimdiden sonra bu fenalıklarımı, yapacağım iyiliklerle ödiyeceğim. Siz de bütün arazimizde hayvanlarınızı otlatınız, buralara yine dönünüz.

Yurdumuzun şen bir köşesi olan bu topraklarda, eski hayatınızı sürünüz. Ben de, sizde, hep mes'ud yaşayalım.

İki kardeş, Rüştü beyin evinden çıkınca, Süller ovalarında göç eden yörüklerle müjdeye koştular.

MAZİ

*Ne kudret yüzümüzde keder yoketmek için,
Ne de içimizdeki dünyayı atmak hali..
Bizimle yaşamakta mazimiz de günbegün;
Oynarız mazimizle biz çocuklar misali..*

*Dışımızda renklerle dolu dünyada varız,
Aynen yaşamaktadır gülerek herşey bizde..
Gündüzler ki simsiyah geceleri yaşarız;
Bazı akşamlar altın bir güneş içimizde..*

*Göklere gözlerini vermiş çocukluğumuz;
Kabuslu gecelerde şimşekli sonsuz gökler..
Rüyada perilerle birlikte oyunumuz.
Koyun koyuna orda sırrımız, güzellikler..*

T. Saygıışık

RUHUMLA YAŞADIĞIM DÜNYA

*Ruhumla yaşadığım, gözümle değil;
Düşündüklerime benzer bir dünya!
Hayale kalbolan çizgi ve şekil
Ve bana sırrını açan bir rüya!*

*Güller ki, mânâlı sükûtlar kadar,
Sevgili, yıldızlar kadar hakikat,
Ümitler gibi her beklenen bahar;
Gül, sevgili, bahar... İstenen hayat!*

Nezdet Şenel

FIRIKYA BAŞ PİSKOPOSLARI THE CITIES AND BISHOPS PHRYGIA

Yazan: W Ramsey
Oxford ve Aberden Üniversitesi
Profesörlerinden

Çeviren: Hilmi Ersan

Geçen Sayıdan Devam

8 — 1071 — 1118 de Türk fütuhâtı

1701 de Alp Arslan'ın malâzkirt — malazkerte Diogenes Ramonus ile yaptığı murebede zaferi kazanması üzerine bütün Anadolu Selçuk Türklerinin önüne serilmişti. Daha bundan bir sene evvel 1070 de bütün likos vadisini taramışlar ve colossai deki Michael kilisasına atlarını bağlamışlar ve az zaman içinde bütün Firikyayı ve şarkındaki toprakları daimî bir işgal altına almışlardı Bizans tahtının rakiplerinin çokluğu; selçukilerin inkişafına yardım etmişti. Michael ve Nicephorus türklerle ittifak için çok çalıştılar ve imparatorluğun büyük bir kısmını vad ettiler. Fakat bu müzakerele ait hiç bir vesika bulunmamıştır. Fakat müteakıp hadiseler gösteriyor ki bu zamanda Lidya ve Firikya likos havzasında dahil olduğu halde mücadil imperatorlar tarafından türklerle terk edilmişdi. Muhtemeldir ki Leodikyanın müstahkem mevkileri bu sırada tahrip edilmiş, şehir boşaltılmış, halk cenuba; Denizliye doğru tepeler üzerindeki köylere vatan kurmuştu.

Leodikya; Bizans devrinde Kolossai yi temsil eden Honaz ve bütün likos vadisi bir çok Seneler selçuk sultanlarının idaresinde kaldı. Fakat harabe almaktan başka kuvvetli bir tesir yapamadılar. selçukilerin kudret ve hakimiyeti muayyen bir idarî teşkilat neticesi değildi; fakat orduları ve o orduları çeviren bir dehşet hâlesi üzerine müesssesti. İstila ettikleri araziden çekildikleri zaman hırpalanmış ve korkmuş halk tekrar vatanlarına dönerlerdi ve yine eskisi gibi yaşarlardı.

Selçuk sultanları hristiyan teb'asını büyük bir alıcenablık ve musamaha ile idare ettiler; bu teb'a selçuk idaresini da-

ima imparatorların idaresine tercih ettiler. Ve Bizans tarihçileri bu noktayı daima kapalı geçmişlerdir. bu kabilden olarak Nicetas ve Cimamus gibi muharrirler de pasgausa adaları hıristiyanlarının imparatorlara ne kadar karşı koyduklarını ve nihayet kendilerini tenkil için John Comnenus tarafından müsella kuvvetler gönderildiğini öğreniyoruz.

Selçukilerin hakimiyeti Efes ve izmire kadar yayıldı; ve bu hudut şehirleri abiatile türk müfrezeleri ve türk valileri tarafından işgal edildi.

Likos havzası halkı ise sadece ciziye vermek şartile rahat ve durgun bir vaziyette kendi haline bırakıldı. Bizans hakimiyeti imparator Alescius Comnenus (1117—1081) de basiretli idaresili tekrar canlandı.

1097 de imparatorun ordusunu idare eden John Duces İzmir ve Efesi zaptetti. Bunun neticesi olarak türkler Cayster, maandere — Menderes vadilerinden geçtiler ve Duces Sardis ve Filadelfiya (Alaşehir) yolile leodikyaya geldiler. O Sırada halk halâ ve tamamen hıristiyan idi. Sardis ve filâdel-fiyayı aldıktan sonra oralara birer vali koydu. Fakat leodikyada bir müfreze asker bırakacak kadar kendisini kuvvetli his etmededi; ve halkı kendi kendilerini idare etmek üzere serbest bırakmışdı. İmperatarluk tarihçilerinin yazıları gösteriyor ki leodikya bu zamanda artık bir müstahkem mevki olmaktan çıkmış ve dağınık nüfuslu topraklar haline girmiştir. Bu vaziyet bir asır kadar devam etti. Selçukiler Alescius Comnenus devrinde likos havzasını bir kaç defa işgal ettiler; Pehiladel phciaya — tearruz ettiler. Ve 1109 — ile 1112 arasında Hermos ve Cayater vadilerini çiğnediler. Bu taarruzlar esnasında leodikya yardımsız bir vaziyette idi. Yahut tamamen Selçuk Türklerinin elinde idi. Cimamus isimli muharririn yazılarından anladığımıza göre leodikya 1062, 1119 tarihleri arasında türkler tarafından zaptedildi. Çünkü 1119 da John Comnenus likos havzasına feladelfiya yolile geldi. ve bir türk müfrezesile müdafaa edilen leodikyayı aldı. Nicetasın ifadesine göre John Comnenus bu sitenin duvarlarını yeniden inşa ettirdi. Fakat biz bunu biraz şüpheli görüyoruz.

9 —

1178 — 1118 de türk fütühatı :

Bütün vadi John comnenus zamanında bizanslıların elinde kaldı. Apamcia şarkındaki sazapois bu müddet zarfında hudut şehri idi. Bu şehir 1120 senesinde imparator tarafından alınmış ve 1142 de türkler tarafından muvaffakiyetsiz bir taarruzda yapılmıştı. Bununla beraber çok muhtemel olan bir nokta varsa oda vadide dikkatsiz bir idare mevcut oluşu ve leodikyanın birinci derecede yaşama şartını teşkil eden su yapıları tamirsiz bırakılmıştır. Çünkü öğrendiğimize göre bu sitenin hıristiyan halkı 1158 de şehri terk etmiş ve hatta müstahkem mevkilerini kısmen zaıflatarak cenup taraftaki tepelere yerleşmişlerdir. Bu harabiyetten geniş mikyasta şehrin kendi sakinleri mes'uldurlar. Bir çok düzme kırallar, para ile tutulmuş askerler vadide baskın ve talanla meşgul iken leodikya sakinleri bu sitenin surları gerisine ve yahutta Honazın yüksek tepelerine çekildiler. ve kendilerini mucizelere ve Bizans ordularına emanet ettiler.

Bununla beraber finlayn tarihinde bu vak'aları nakzeden şu satırları okuyoruz.!" Frederieh Barborosun 1190 da leodikyaya geldiğinde Türklerle daimî surette hali harbde olan bir yonanlı halk buldu. Bunlar selâmetleri için imparatorluk sarayının veya merkezi hükümetin yardımına değil, kendi icraatlarına itimat ediyorlardı. Bu serbest halk asıl salipleri çok samimi karşıladılar.

1143 de Manuel Comnenusun idare mevkiine geçmesi ile likos vadisinde idare daha çok gevşekti. 1144 de cayster vadisini işgal ettiler. İhtimal buraya leodikya yolile yöründüler. Bunun intikamını almak maksadile imparator Konyanın yakınlarına kadar ilerledi. Gidişinde Rhyndacos, Lapodios vadisi kotisaion yolunu takip etti. Dönüşünde ise pasoğoussadan ve Menderesin menbalarından geçti.

Bu bize dönüşünde likos vadisinden geçtiği fikrini veriyor.

Ehlisalip ordularının Leodikyadan geçtiği 1148 yılı hadiselerinde vadinin intizamsız ve zafiyet hali açık bir şe-

kilde görülmektedir. Bu sefer hakkında bizanslı muharrirler tarafından yazılan ifadelerin hatalı olduğu anlaşıyor. Karıştırılan nokta Conradın ordularının filadelfiya yolile ilerlemesi; ve Fransız louis nin idare ettiği orduların da Efes ve antiyon yolile gitmesidir. Fakat Louis, şüphesiz likos vadisinden geçmiştir. Çünkü nehrin sol tarafında türk ordusu dizilmişti. Ve Anfiochia yakınından Menderesi geçmek mecburiyetinde idi. Bundan anhyoruzki vadi umumiyetle türklere terkedilmişti. Fakat Selçukilerin de idare tarzları Bizanslılar kadar gevşekti. Türkler buraları sıkı bir idare altına aldılar. Fakat yalnız orduları burada bulunduğu müddetçe. Orduları çekildiği zaman vadi yine hıristiyanların elinde idi.

1158 de Manuel filadelfiya yolile bu toprakları işgal etti. Ve ihtimalki likos vadisinden geçti. Bu işgalden hiç bir şey kazanmadı. Ancak türkleri hiddetlendirdi. Bunun üzerine türkler hasarat ve ziyanla dolu bir çok hücumlar yaptılar; likos vadisini işgal ettiler. Tahkimatsız ve müdafaasız olan leodikyayı da zahtettiler. Bir çok ganimet aldılar. ve baş piskapos selomon burada ölenler arasında idi. Bu darbenin intikamını almak için türk topraklarını işgal maksadile Manuel büyük hazırlıklar yaptı. Fakat bundan çekinerek gözünü Avrupadaki işlere çevirdi. Nicotasın yazılarında şunları okuyoruz: "Bbu taaruzdan sonra leodikyada yeniden inşaat yapıldı. ve tekrar tahkim edildi. ve on üçüncü asrın ilk yıllarında şu yazıları yazdığım zamanda halâ meskûn bir sitedir. ,"

1174 de kısa bir sulh devresinden sonra Manuel ile Selçukiler arasında tekrar geçimsizlik başladı. Türk orduları hıristiyan topraklarını işgal ettiler. İmperator bir ordu ile filadelfiya istikametinde yürüdü. Fakat fazla ilerleyemedi ve Konyadaki selçuk sultanına müzakereci murahhaslar göndermekle iktifa etti. Bu gelişinde leodikyayı yeniden inşa ettirdiğine dair bir şey söylenmiyor. Bununla beraber 1189 ile 1198 arasında şüphesiz müstahkem bir mevkidi. Binaenaleyh bütün bunlar şehrin 1158 ile 1174 arasında hıristiyanlar tarafından tahkim edilmiş olduğu hakkında kanatimizi takviye etmektedir.

Bura da şöyle bir sual doğuyor? Acaba bura halkı, düşmanın her taaruzuna açık olan, daimî ve basiretli bir müdafaya ihtiyaç gösteren; suları için büyük su yollarına ve kemerlere bağlı olan bu siteyi terk ettikten sonra tekrar döndüler mi? Yoksa cenup tarafta, daha yüksek arazi üzerinde, daha küçük hacimde, müdafaası daha kolay ve Türklerin daima baskın yaptıkları zengin Menderes vadisinin ve büyük yolun gerisinde yeni bir şehir tahkim ettiler mi?

Bu bölgenin tarihinde sık sık tesadüf ettiğimiz bir şey varsa o da Bizanslıların son zamanlarda her yerde büyük yollar üzerine yaklaşılması kolay olan bir çok şehrin terkedilmesi ve geride daha yüksekte müdafaası daha kolay yerlerin tercih edilmesidir. Bu vaziyette halkın bu açık yerlere dönmeyeceği tabiidir. İhtimalki şimdiki Denizlinin bulunduğu yerde yeni bir leodikya tesis ettiler. Çünkü Denizli surlarla çevrilmiş bir şehirdir. Bu vaziyet bize leodikyanın 1189 ve 1198 de ne için zabıt edilmediğini anlatıyor. Gelecek sahifelerdeki ifadelerimride göstereceğim gibi bu noktaı nazar doğrudur. Yine 1176 da Manuel tekrar filadelfiya, Leodikya ve khoma (Soma) yolile kuvvetli bir taaruz yaptı. Ve aynı yoldan döndü. Bu suretle bir defa daha bu araziye türklerin eline terketti. Bunun üzerine Selçuk Türkleri muazzam bir ordu ile harekete geçerek bütün Menderes vadisini süpürdüler. Tralleis ve aniochciayı zaptetdiler. Louma ve pentahheir gibi bir çok müstahkem mevkileri tahrip ettiler. Yerle beraber yaptılar. Manuelin bu ve bundan sonraki seferlerinde leodikyanın ismi geçmiyor. Çünkü leodikya artık büyük yoldan geride; Denizlinin münzevi topraklarında kurulmuştu. Binaenaleyh sefer halindeki bir ordunun yolu üzerinde değildi.

Bundan sonra Manuel, Panasion (BANAZ OVA) ve Lakarion ovalarını çadırlarla dolduran türk muhariplerini tard etmek maksadile bir defa daha hücumla geçti. Bu sırada Türkler balkan ovasında ve bazan ovada sağlam bir surette tutmuşlardı. Bazı mevaffakiyetlerden sonra Manoel hükûmet merkezine döndü. Ve orduusunun idaresini Andronicus Anzelos, sa bıraktı. Kendisine türklerin Kharay (Çardan ovasından ve civarındaki bölgeden çıkarılması emrini verdi. Fakat

bu kumandanın korkaklığı ve beceriksizliği müthiş bir panik doğurdu; arkalarına bakmağa vakit bulamadan kaçtılar. Bu hadiseyi Nicetas da nükteli ve müstehzi kelimelerle anlatmıştır. Bu sefer Bizanslıların likos vadisine son gelişidir. ve oraya kadar ilerleyememislerdir. ve diğer taraftan daima küçülmekte olan hıristiyan sitelerini eskisinden daha kuvvetli bir tazyik altına almışlardır.

10— 1178— 1120 de Türk fütühatı :

1185 de İsaac Anzelus imperator oldukdan sonra cayster vadisinde Türkler umumî bir işgal ve geniş bir tahribat yaptılar 1092 denberi bu vadi böyle tahribat görmemişti. Bu yeni tazyik ve ilerleme imperetorluğun inhitatına sür'at verdi Bu sırada artık likos vadisi imperetorluk tarafından tamamen terkedilmişti. Ancak nazari olarak imperetorluğa bağlı idi. Hemen bir kaç hıristiyan site varlıklarını muhafaza edebildiler. Bu kabilelerden sozapolis manoelin ölümüne kadar teslim olmamıştır. Likos vadisi de Türklerin daimî surette işgali altında değildi.

1189 da Theodorus Mankopohas likos vadisini işgal etti. Honaz ve Leodikya halkını müdhiş surette zararlandıracak bir şekilde tahribat yaptı. Colossai daki Michel Kilisasını yaktı. Karia (Gereli) köyüne taaruz etti. Ve bu yerlerin sakinlerinin çoğunu esir olarak aldı ve götürdü. (Nicetas Sahife 523) 25 Nisan 1190 da Frederik Barbarossa leodikyaya geldi. Ve halk tarafından büyük bir tazim ve müsafirperverlik gösterildi. Halbuki bütün diğer yonan siteleri bu müsafirperverliği göstermemişlerdi. Bu tarihte leodikya şübhesiz şimdiki Denizlinin bulunduğu yerde idi. Çünkü şehirden bahsedilirken çok yüksek bir dağın dibine kurulmuş bir şehir olarak tasvir ediliyor. : "Sita in pede altissimi mantis, (+) ki bu tarif bu günkü Denizli için doğrudur. Ve eski yonan leodikya değildir. Hatta Leodikiyanın yonan topraklarının hududu olduğu ve ondan ötesinin tamamen Türkler elinde bulunduğu bildiriliyor. Demek kat'i olarak Türkler bu esnada yokarı likos, yahut Küçük Menderes denilen vadiyi ve colossai yi işgal altında bulunduruyorlardı.

(x) — Latince'dir ve çok yüksek bir dağ eteğine konulmuş demektir.

1191 de evvelce öldürülmüş olan imperator alâyus comenus olduğunu iddia ederek sahneye çıkan bir düzme imperator Menderes vadisini işgal etti ve geçerken colossai'deki michael kilisasını tel'in etti. Fekat Honazı veya leodikyayı zaptetmedi.

1198 de Konyadaki selçuk sultanı Kai Khosrses (gencesrer) menderes vadisine bir akın yaptı. Ve karia tontalos gibi şehirlerin halkını tamamen esir aldı. Ve antiochciayı da zaptetti. Fekat esirlerine çok eyi muamele yaptı ve onları philomelion civarına yerleştirildi. (Nicetas Sahif: 655)

1206 da Thesdare lascaris, filadelfiyada türeyen ve imperatorluk iddiasında bulunan Morothedorus ismindeki derebegini mağlup ederek menderes vadisini zaptetti. İhtimalki leodikyada bu işgal edilen arazi meyanında idi. Fakat hemen pek kısa bir zaman sonra imperator olmak arzusunda bulunanve gencesrevin damadı olan manuel maurzomes bir Türk ordusile bütün vadiyi işgal etti. (Nicetas sahife: 829) . Bunun üzerine thaodore lascaris ile bir muahede yapıldı. ve Türkler Honaz; Laodikya ve menderes vadisini aldılar; Imperatorda filâdelfiya Efes ve şimal taraftaki araziyi verdiler İhtimalki honaz ve laodikiyanın Türklere hakiki ilhak bu münasebetle vaki olmuştur.

1210 da sultan Gaitah—Ede— Din (GISYASETTİN) menderes vadisini işgal ve antiocheia ya hücum etti. Fakat bundan sonra biraz sanra teheodore ile yaptığı muharebeyi kayıp etti. ve tekrar sulh yapıldı. ve sulhun şartları ne acropolita tarafından ne de Geregoras tarafından izah edilmemektedir. Bunların sukutu bize sulh şeraitinin bizanslılar için şerefsizlik ve hicap teşkil ettiğini gösteriyor. Fakat müteakip hadiseler bize bu sulhun şeraitini tavzih etmektedir.

11 — 1306 — 1210 da Türk fütühatı :

1243 de Fohn Vatatzes türk sultanı İz — Ed — Din (İzzettin) ile tripolis de bir ittifak muahedesi imzalandı. Türkler Menderes üzerinde bu konfransı kolaylaştırmak maksadıyla

dile bir köprü yaptılar. Gregoras tarihinin 41 nci sahifesinde bu muahede hakkında şu fikri beyan ediyor. Bu sulh Hristiyan halk için çok faydalı oldu. Çünkü arası kesilmeden ve tatarlardan biraz serbest kaldılar.

1285 de Sultan Gaiat — Ed — Din (GIYASETTİN) tatarlar tarafından tazyik görerek ikinci Tesdor (Theodore) yardımını istedi. Ve leodikyayı ona i'ade etti. Fekat çok az bir zaman sonra yine türklere geçti. Bununla beraber Tripolis bir Roma sitesi olarak kaldı. Ve uzun zaman Türklere karşı müdafaa etti. Bu şehir imparatorluğun müstahkem bir hudut şehri haline girdi. Ve bu suretle filadelfiyanın müdafaasını da kolaylaştırdı. Fekat buranın tamamen tecrit edilmiş vaziyeti gıda hususunda güçlük yarattı ve her türlü yiyecekleri için Türk komşularına boyun eğmek (mecburiyetinde kaldılar. Az zaman sonra da bir gün bir baskınla bütün şehri zaptettiler. Zaptettikleri tarih heman 1306 dan bir az evveldir.

Lyhos vadisinin bu kadar uzun zaman Türklere karşı kendini müdafaa etmesi askeri meharettten yahut millî ordulardan dolayı değildi. Sakinlerinin cesaret sadakat veya şahsi gayretlerini ızhâr etmelerinden de değildi. Sadece Roma kanunları ve dini bağları ile tanzim edilmiş bir cemiyet olduklarından ileri gelmiştir. Ve aynı enerji, atılganlık ve yaratıcılık noksanlığı bütün vadide bariz bir şekilde görünüyor.

Her site, Türkler kuvvetlerini toplayıp onları zaptedinceye kadar beklediler. Filanelfiya ancak 1390 veya 1397 de müttefik Osmanlı ve Bizans orduları tarafından işgal edilerek Türklere verildi. O zamana kadar istiklâlini muhafaza etti. Fekat Finlayn yazdığı gibi imparator merkezinden uzak ve imparatorluk sarayını beslemek için bir çok mali tazyikler ve tüocari inhisarlar altında ezilmiş olan bu siteler zamanla çürüdüler ve onlarla beraber Bizans imparatorluğuda tefssüh etti.

Sonu var

Halkevlerinde çıkan Dergiler

Halkevinin adı	Derginin adı	Halk vini adı	Derginin adı
Adana	Görüşler	Gireson	Aksu
Afyon	Taşpınar	Isparta	Ün
Amasya	Yeşil Irmak	İzmir	Fikirler
Antalya	Türk Akdeniz	Kayseri	Erciyes
Artvin	Çoruh	Konya	Konya
Bafra	Altın Yaprak	Manisa	Gediz
Balıkesir	Kaynak	Mersin	İçel
Burdur	Burdur	Milâs	Yeni Milâs
Bursa	Uludağ	Muğla	Muğla
Çorum	Çorumlu	Niğde	Akpınar
Denizli	İnanç	Niksar	Ülker
Diyarbakır	Karacadağ	Trebzon	İnan
Elâzığ	Altan	Samsun	19 Mayıs
Eminönü	Yeni Türk	Sinop	Dıranaz
Eminönü	H. B. Hb.	Sivas	4 Eylül
Erzurum	Ata yolu	Urla	Ocak
Eskişehir	Halkevi	Yozgat	Bozok
Gaziantep	Başpınar	Zonguldak	Kara Elmas

Halkevi Başkanlığına

Şeksenini

(ist)

Fiatı: 10 Kuruştur.

Kurum Adı: TÜRK TARİH KURUMU
Sicil No: 255.7.2/24/807888
DERGİLER İNANÇ : DENİZLİ HALKEVİ DERGİSİ 52 (1941)
Markası: MARKASIZ Bulunduğu Yer: Konusu: TÜRKÇE

